

Middelaar, steunende op eenzelfde bloed der verzoening.

En, dan, behoefte het nog aanwijzing, kluit ook het werk van den Heiligen Geest tot zijn hoogste eere op. Immers dan werkt die Heilige Geest en mengt liefde en geloof niet maar in een enkel hart, maar in veler harten saam, en ontsluit ze voor voor elkander, en doet ziel en ziel ineen-vloeden, en alle saam voor de aanspraak-plaats van Gods heiligheid staan, als één groep, één schare der geloovigen, die in hun saamhoorigheid de eenheid van het Lichaam des Heeren afspiegelen.

Vandaar dan ook dat niets zoo moeilijk is als het gemeenschappelijk gebed. Alleen bidden gaat meest ook het best. Voor elkander bidden gaat ook nog wel. Maar met elkander bidden eischt zoo hooge geestelijke stemming, zoo reine liefde, zoo klare bevinding van de eenheid des Lichaams, dat, helaas, te midden van ons zondig leven, zoo zeldzaam heel een schaar van geloovigen er toe kan komen. Ook wie dan voortgaat heeft, zoo hij waarlijk de mond der geloovigen zal zijn, zoo onuitsprekelijk moeilijke roeping en moet zelf zoo hoog geestelijk gestemd zijn.

Och, als de Heilige Geest ons aan onszelven overliet, zonk dan ook alle werk des geloofs en der liefde en der gebeden, ongemerkt en als vanzelf in.

Maar God zij lof, de Heilige Geest kent onze zwakheid en heeft goddelijk mededogen met onze smartelijke ingezonkenheid. Hij is en blijft de Trooster. Zijn werk gaat door!

Als wij bij onze lampen zonder olie inslaapen, waakt Hij over onze ziel. Als wij niet minderen, minde Hij voor ons. Als ons geloof mat en dof inzinkt, en het gebed op onze lippen verstomde, bad Hij voor ons met onuitsprekelijke verzuchtingen.

En dat blijft Hij doen. Hij de goddelijke Drager van alle hooger besef en heiliger bewustzijn in de kinderen der menschen, Hij, de Geest des Vaders en des Zoons, die al den rijkdom des Middelaars voor de Bruid uitstelt, er haar oog begeert naar maakt, en den schat van het Woord door de vonk van zijn heilig vuur levend maakt en toeberegt aan onsen inwendigen mensch.

Welgelukzalig dan, wie van het werk van dezen Geest innerlijke bevinding in de ziel mocht smaken. Zalig de kerke Gods, die bij haar dienst de inwerking van dezen Geest der genade en gebeden ervaren mocht. En wel hem, die door de liefde van dezen Heiligen Geest tot wederliefde gedrongen, zijn hart allengs voelde ontsluiten, in dank, in lof en in aanbidding, niet alleen voor den Vader, die hem van eeuwig uitverkoort en riep, en voor den Zoon, die hem door zijn bloed gelooft heeft en verlost, maar ook voor dien *derden Persoon* in het Drieënnig Wezen, die hem het licht ontstak en brandende houdt in zijn innerlijke duisternis, en Wien deswege met den Vader en den Zoon toekomst genwiltig de offerande der liefde en der toewijding van al het Zion Gods!

KUYPER.

„Den medicijnmeester niet van noode.“

En Jezus zeide tot hen: Die gezond zijn hebben den medicijnmeester niet van noode, maar die ziek zijn. Mark. 2: 17.

Er ligt in het omgaan met de lieden der wereld voor Gods kinderen groot gevaar. Niet enkel het gevaar, dat vanzelf spreekt, om door het schoon der wereld en de begeerlijkheid der oogen verlost te worden; maar nog een heel ander gevaar, waar men in den regel niet op verdacht is, en dat ons daarom te eerder overvalt.

Dit bedoelen we: Als ge veel met lieden der wereld in aanraking komt, die gansch niet vroom zijn en eer met vroomheid lachen, dan gaat gij van uw eigen vroomheid, ook al heeft ze, o, nog maar zoo weinig te beduinen, toch allicht een hoogen dunk krijgen.

En bij hen vergeleken zij gij dan ook vroom. Gij vloekt niet, maar bidt; zij bidden schier nooit en vloeken niet zeldzaam. Gij rekent bij u overleggingen met Gods Woord, zij maken op dat heilig Woord soms laffe glossen. De Sabbat brengt u een getuigenis uit hooger wereld; voor hen is het veelal een dag van luiheidsgelukkigheid en preet Als iemand aan zijn sterf toe is, komt u, althans de vraag op, of hij behoeft zal worden; terwijl zij enkel met de zorg voor zijn lichaam bezig zijn.

Ook in den gewonen omgang brengt gij nog wel eens een vraag over het zieleleven te berde; zij spreken over zaken, over uitgaan, over een roman dien ze lezen en het weer. Geen twijfel dus, of als het op vroomheid aankomt, zij ge bij *duizenden vergeleken*, al vrij ver op den weg, en keert ge wel voldaan over uvelen, uit hun gezelschap huiswaarts. En te huis gekomen glijdt niet zelden de klacht over uw lippen: „Lieve vrouw, wat is het in de wereld toch een goddeloos hoel. Van vroomheid schijn noch schaduw!“

En dat is ook zoo. In de kringen der wereld is men geestelijk zeer krank; haast zoude ge zeggen krank tot den dood; en bij deze doodelijke krankheid vergeleken, zijt gij nog een heelde held.

Maar zijt ge daarom gezond? Bess kwam in een kring van een kloeken man en vrouw met zes frissche kinderen, de een voor den ander met den bloot van kracht en van gezondheid op de knopen, een armelijken meisje van zeventien jaar om hulp voor haar zieke moeder en zieke zusje vragen. Dat meisje zag er zelve doodsbleek, vermagerd en met blauwe kringen onder de oogen uit. Haast had ze geen kracht om zich op te houden. En bij dat kerkerende gezelschap vergeleken, scheen zij doodziek.

Van harte was men dan ook bereid om te helpen. Haar zoo een versterking voor haar zieken, wat geld, en ook een dokter worden nagezonden.

En die dokter komt, klopt aan de deur en wordt ingelaten, en gaat nu bij dat meisje zitten, en voelt haar den pols, schrijft een re-

sept en wil heengaan, toen het meisje opeens zei: „Dokter, u vergist u, ik ben de gezonde, maar mijn moeder en mijn zusje liggen zoo ziek!“

En dat zeggen: „Dokter, u vergist u, ik ben de gezonde“, kwam bij dat doozwakke zijtje nu uit liefde voort. Ze dacht aan zichzelf niet, maar alleen om die *nog erger* kranten, die in de bedstee op het strop lagen.

Maar zooveel blijkt er dan toch uit, dat „ziek“ en „gezond“ al zeer betrekkelijk is, en afhangt van uw maatstaf.

Bij die ingezonde kinderen vergeleken was, dat doozwakke meisje al *zeer krank*, maar vergeleken bij die nog zooveel *erger* zieken in de bedstee was zij weer de *gezonde*.

En dit nu mag elk minnaar des Heeren wel op zijn eigen vroomheid toepassen. Meet ge u af naar hen die in het gestoelte der spotters zitten, of staan in den raad der goddeloosen, o, gewisselijk, dan zijt gij met u zeer kleine vreeze des Heeren, al een wondervroom en zeer godaalig man.

Maar als ge uit dien kring der wereld uitge- raakt, eens verkeerend moogt onder lieden die wezenlijk zeer nauw van conscientie zijn en ingeleid wierden in Gods verborgen omgang, hoe bleek en uitgeleerd lijkt dan uw gestalte niet! Dan zijt gij weer de *zieke*, die den Medicijnmeester *hoog* van noode hebt.

Maar zijn dan die stillen en godzaligen in den lande de *gezonden*? En hebben die dan ten minste den Medicijnmeester niet meer van noode?

Och, reeds die vraag toont, hoe weinig ge ze kent en verstaat.

Het is zoo, soms sluipen er ook in zulke ge- zelschappen hypocrieten in, die een vroom praatje zoo letterlijk weten na te vertellen, dat ge er heusch mee in de war raakt. Maar de geest- elijke hoogmoed komt bij dezulken toch al spoedig door de gaten van hun ogelaple kleed gluren; en ge merkt wel hoe arm aan teeder- heid en aan innerlijke ontfermingen hun hart is.

Op den duur houden deze lieden van de *nagemaakte* godzaligheid het in *wezenlijk* geest- elijke kringen dan ook niet uit.

Maar als ge deze hypocrieten nu eens niet meetelt, neen, waarlijk dan zult ge in deze god- zaliger gezinnen geen zweem van dien overmoed vinden, die pocht op eigen geestelijke gezond- heid.

Het is zoo, ze kunnen soms roemen. En het zou de eere van Gods liefde te na- komen, als ze het zwegen. Aan genade hebben ze, wel waarlijk kennis. En als ze indenken, hoe ze weggeworpen lagen op de vlakte des velds, en hoe ze der verkwijning nabij waren, o, dan kunnen ze geen woorden genoeg vinden, om den lof te verkondigen van dien eenigen Medicijnmeester, die hen opzocht, en hun etter- builen uitdrukte, en hun wonden zalfde, en hun zoo kostelijke medicijn gaf, dat er, ja, waarlijk, bij vroeger gezien, een wonder aan hen is geschied.

Dat is geen eigen roem, maar enkel groot- making van den naam van dien eenigen Arts der zielen; een prijs voor zijn kostelijk medi- cijn van louter genade.

Maar als ze hun toestand indenken, zooals die nu dan is, neen, waarlijk dan roemen ze niet in kracht, dan verheffen ze zich niet boven de anderen, maar weten ze, o, zoo goed, dat zij het juist zijn, die elken morgen en elken avond dien Medicijnmeester weer van noode hebben.

Dat komt daarvandaan, dat ze zich niet on- derling aan elkaar, noch aan de lieden der wereld, maar aan dien Medicijnmeester zelven meten.

Hij alleen is waarlijk *gezond*, en hun is door dien Medicijnmeester de heerlijke belofte ge- geven, dat als de kuur eens geheel ten einde is, *ze Hem dan gelijk zullen wesen* (1 Joh. 3: 2).

Al het verschil tusschen die anderen en hen, bestaat dan ook juist hierin, dat die anderen, bij al hun verterende krankheid, evenals toring- zielen, nog maar altoos van geen „bedenklijke kwaal“ hooren willen en door alles heen gaan en geen Medicijnmeester zien kunnen. Terwijl deze kinderen Gods omgekeerd diep overtuigd zijn van de gevaarlijke krankheid die ze met zich slepen, en al hun hope stellen *niet* op hun sterk gestel, maar eeniglijk op dien kun- digen Medicijnmeester, die er reeds zoo druk- zenden bij duizenden, die even doodelijk krank waren, voor altoos van den dood heeft gered.

Daarom denken ze zoo telkens aan dat prach- tige Vaderhuis daarboven, waar deze Medicijn- meester de duizenden bijeen heeft, die *tot vol- komen* herstelling kwamen, en het hart springt in hen op van vreugde, als die trouwe Medi- cijnmeester hun telkens weer zegt: „Wanhoop niet, eens zijt ook gij bij die gelukkigen. Wacht slechts uw tijd af!“

En dan duurt die tijd hun wel eens lang.

Maar toch rust heel hun ziel, als ze maar in dat trouwe oog van dien eenigen Medicijn- meester mogen staren; en bang is het hun dan alleen, als die Medicijnmeester een dag over- slaat en hen niet bezoekt.

Dan vragen ze: Is hier ook oorzaak voor? Heb ik Hem ook beleedigd en bedroefd? Zijn voorschriften van geestelijke geneezing wel na- gekomen?

Tot ze hun fout dan weer inzien, en dan komt die trouwe Medicijnmeester hen weer opzoeken en ze leven weer op.

En zoo gaat het van dag tot dag.

Zij altoos de kranten, en zij altoos de won- deren Arts die hen met zijn kostelijk medi- cijn uithelpt.

En daarom komt Jezus bij niemand zooveel, als juist bij die innig godzaligen. Want innig goddallig zijn is juist dat aan dag bekennen, dat we *zonder* dien Medicijnmeester *weg* zijn.

KUYPER.

Amsterdam, 15 Febr. 1889.

Niet van belang ontbloeit is het ons voor stellig meegedeelde feit, dat de Synodale kerkeraad te Amsterdam onlangs metter- daad tot *Herdoop* zou zijn overgegaan.

Zelfs wordt beweerd, dat het verzoek om emeritaat van Ds. Koopman hiernee zou samenhangen, overmits hij terugdeinsde voor deze afdeling naar de lijn der Weder- doopers.

Voegt men hierbij, dat elders een Syno- dal predikant bij begrafenissen de Room- sche gewoonte heeft ingevoerd, om *voor de afgestorvenen te bidden*; en herinnert men zich, hoe nog altoos een Synodaal predikant voortgaat „de *geesten van afge- storvenen*“ te ondervragen, dan ziet men waar het heengaat.

Saam leven nu in dit Genootschap aller- lei Atheïsten, Materialisten, Pantheïsten, Modernen, Groningers, Ethischen, Arminia-

nen; en nu bovendien nog „geestenbe- zweerders“, en bidders voor afgestorvenen; en ten overvloede is ook de herdoop in- gevoerd.

En toch, dit alles dult men.

Alleen maar trouwe belijders, die aan de eere van Koning Jezus vasthouden, die dult men er niet.

Een vorig maal spraken we als onze opinie uit, dat het eerste der twee punten van verschil, die tusschen Kampen en Utrecht open bleven staan, niet het gewich- tigste der twee was.

Waar eenmaal kerkformatie door Dole- antie van de overzijde als wettig erkend was, en ook voor de toekomst werd open- gelaten in duizend steden en dorpen, kon de vraag of ze in onstreeks honderd an- dere plaatsen al dan niet geduld zou wor- den, nimmer een *principiele* zijn; en bovendien met elk jaar dat men verder kwam, kromp dit honderd tot weer in.

Maar wel principieel dunkt ons het *tweede* verschilpunt, de vraag namelijk of de Gere- formeerde kerken zich voor altoos ver- binden zullen, om de *universitaire* oplei- ding van de Dienaren des Woords, ja, tot op zekere hoogte te dulden, maar toch de eigenlijke opleiding der leeraars voortaan in beginsel *seminarieel* te maken.

Dit wilde het voorstel-Littoo.

Het hield toch in, niet dat de kerken *voorloopig*, maar dat ze *duurzaam* de semi- nariële opleiding als de eigenlijke enig goede *op den voorgrond* zouden plaatsen, en de universitaire opleiding op gelijke lijn zouden stellen met die vele exceptiën, die in de pri- vate opleiding door enkele theologen, in hen die elders gestudeerd hebben, in de mannen van Art. VIII enz. altoos openstaan.

Zelfs had het voorstel een aanhangsel, dat er slechts bij vergissing kan zijn bij- gevoegd. Het wilde toch, dat de bepa- lingen door de Synode van Dordrecht in 1619 voorgeslagen voor de toenmalige universiteiten, thans op de Vrije Universiteit zouden worden toegepast, op straffe dat anders haar kweekelingen zich voor altoos de deur tot alle vereenigde kerken zouden zien afgesloten.

Dit nu was kennelijk een verwarving van begrippen, waardoor de Vrije Uni- versiteit zelfs *uitgesloten* werd van voorrechten die alle andere Universiteiten hebben zouden.

Indien er iemand zich aanmeldt die zijn studien aan een Schotsche of Amerikaanse Universiteit volbracht had, zou hij tot het examen worden toegelaten; maar candida- ten van de Vrije Universiteit zouden uit- gesloten zijn. En dan alleen zou de Vrije Universiteit in de voorrechten deelen kun- nen, die de kweekelingen van andere Uni- versiteiten genieten, bijaldien zij zich onder- wierp aan bepalingen, die deze andere Universiteiten niet binden.

Dit lag nu natuurlijk wel niet in de *bedoeling* van de woorden, maar wel in de letter der voorgeselde, en reeds deswege volstrekt onaannemelijke bepaling. En voor de kerken in Doleantie en voor de kerken in Separatie zouden alle leeraars voortaan van de Kampensche school moeten komen. En voorts zouden leeraars kunnen worden zij, die volgens Art. VIII inkwamen, of elders ge- studeerd hadden. Maar alleen voor de can- didaten der Vrije Universiteit werd een *exceptionele* bepaling gemaakt. Deze ble- ven uitgesloten, zoolang niet de Directeu- ren zich onderworpen hadden aan de be- palingen der *Post acta*.

Waarvoor nu waren in de *Post acta* deze bepalingen opgesteld?

Voor een Universiteit naast een Semi- narie?

Neen, natuurlijk niet.

Opgesteld waren die bepalingen door een Synode, die gansch geen seminariële op- leiding kende, en *eniglijk* rekende met universitaire opleiding.

In dat verband waren deze bepalingen dan ook billijk en juist.

Als de kerken geen eigen kweekschool hebben, en *uitsluitend* van de Universiteit af- hangen, dan natuurlijk moet door contract een waarborg geboden, dat deze universi- taire opleiding aan de kerken niet ten ver- derve zal worden.

Maar in het plan-Littoo heeft de kerk eene eigene kweekschool en voorziet in den regel zelf in haar eigen opleiding; bezit dus allen waarborg dien ze wenschen kan, daar ze steeds bij machte is andere kweekelin- gen af te wijzen; en mist dus allen grond om aan de Universiteit eenigen naderen band aan te leggen.

Immers de candidaten van deze Uni- versiteit keurt ze zelve kerkelijk, en ze wijst ze af, zoo ze haar niet voldoende voorkomen.

Maar dit hemelsbreed verschil voorbij- ziende, koppelde nu het voorstel-Littoo maatregelen die *raison d'être* hadden, bij uitsluitend universitaire opleiding, aan een stelsel waarin juist omgekeerd de semi- nariële opleiding *regel* zou zijn.

En zoo kwam het, dat hij, meenende aan de Vrije Universiteit een *faveur* te geven, juist omgekeerd ten laste van deze Universiteit een *exceptionele* dwang- maatregel voorstelde, waardoor ze achter komt te staan bij de mannen van Art. VIII, achter komt te staan bij een predikant die zijn eigen zoon opleidde, en achter komt te staan bij de scholen van Schotland en Amerika.

Dat de Synode van Kampen desniet- min dit voorstel aannam, moet dan ook niet daaruit verklaard, dat deze Synode dit doordacht en alzo wilde; maar alleen uit de zeer verklaarbare gehechtheid van de Christ. Ger. kerk aan het kind harer liefde, de school, die haar genegenheid heeft; haar roem en haar glorie.

Om op dit standpunt billijk te zijn te- genover de Vrije Universiteit, had dus al- leen moeten bepaald: „De kerken zullen

haar eigen kweekschool hebben voor de opleiding van haar leeraars. Zij, die elders gestudeerd hebben, worden niet toegelaten dan na met goed gevolg afleggen van een kerkelijk examen, waaruit blijkt, dat zij voldoen aan de eischen, die voor het eind- examen te Kampen gesteld worden.“

En had men, minzaamheid bedoelende, aan de Vrije Universiteit enig *faveur* willen bewijzen, dan had men b.v. kunnen bepalen: „Zij, die candidaten in de godge- leerdeheid aan de Vrije Universiteit wierden, worden vrijgesteld van het examen in die en die vakken.“

Doch met dit alles ware men er toch niet gekomen.

Immers de principiele quaestie, die ten deze het geschil beheerscht, is geen min- dere dan deze: Moet de opleiding van de Dienaren des Woords *Universitair* of *Seminarieel* zijn?

En wat aangaat deze quaestie vatten we nu onze overtuiging saam in deze stellingen:

1°. Overmits de godgeleerdheid een wet-enschap is, behoort de opleiding van de aanstaande Dienaren in deze wetenschap, in den regel aan de Universiteit.

2°. Slechts waar gelegenheid voor uni- versitaire opleiding ontbreekt, mag en moet de kerk haar toevlucht nemen tot semi- nariële opleiding.

3°. Noch universitaire noch seminariële opleiding ontslaat de kerk van de verplich- ting, om de aanstaande Dienaren des Woords en praeparatoren en preemptoren door de Clas- ses te doen onderzoeken.

4°. Indien de kerken geen waarborg kunnen erlangen, dat de universitaire op- leiding, wat de trouw aan de Belijdenis betreft, in het spoor der kerken zal loopen, behooren zij voor het geval van nood gered te staan, om aanstonds eene semi- nariële opleiding in de plaats te doen treden.

5°. Een overeenkomst met de Directeu- ren der Universiteit voor wat de algemeene beginselen van alle faculteiten en het on- derwijs in de godgeleerde faculteit aangaat, is daarom noodzakelijk.

6°. Overmits de opleiding van de Die- naren des Woords niet enkel wetenschap- pelijk is, behooren de kerken door een eigen Seminarie bij de Universiteit in de praktische opleiding van de Dienaren te voorzien.

En 7°. In dit eigen Seminarie behooren de kerken steeds het steunpunt te vinden, om, bijgeval de universiteit afwijkt en niet tot reden is te brengen, ook voor de verdere opleiding te kunnen intreden.

In verband met de kerkelijke procedures is het zaak te rekenen met de uitspraken die, in gelijksoortige gedingen, in vroegeren tijd te Arnhem en te Assen vielen.

Op die van Assen d.d. 20 Juni 1881 komen we een volgend maal terug.

Thans vestigen we de aandacht op de beslissing op 9 Maart 1865 door de recht- bank te Arnhem genomen.

Ze gold de Christelijke Gereformeerde kerk te Heerde, wier predikant door het toenmalig Classikaal Bestuur der Christelijke Gereformeerde kerk was afgezet. Deze had na die afzetting met zijn kerkeraad een besluit genomen, om uit het kerkverband te tre- den, en plaatselijk zelfstandig te gaan staan.

Maar het Classikaal Bestuur der Christe- lijke Gereformeerde kerk had hier geen genoegens mee genomen. Het oordeelde, dat breking met het kerkverband toonde, dat deze predikant zich met woord en daad van het genootschap had afgeschei- den, en dus de plaats nu vacant was.

Het zond hierop den consulent, Ds. J. W. de Lange van Wapenveld, die met behulp van eenige ontevreden gemeente- leden een tegenkerkeraad benoemde. En deze tegenkerkeraad stelde nu den eisch in, dat aan hem het kerkgoed zou wor- den overgegeven.

In dit geding nu nam de Arrondisse- mentsrechtbank van Arnhem twee beslis- singen, die opmerkelijk zijn.

Ten eerste maakte de rechtbank uit, dat niemand geacht kan worden zich van een corporatie te hebben afgescheiden, zoolang hij zelf het tegendeel verklaart.

En ten andere, dat een kerk die als kerk in een kerkverband treedt, en geen beding aanging dat ze zich voor altoos verband, elk oogblik vrij is om uit te treden, en is ze uitgetreden, zelfstandig plaatselijke kerk onder haar eigen kerke- raad blijft.

Wat het eerste punt betreft luidt de considerant van de rechtbank aldus:

Overwegende, dat de inhoud der missive alleén luidt, dat de Kerkeraadsleden van wie dezelve is uitgegaan de Kerkelijke gemeen- schap met het Kerkbestuur der Christelijk afgescheidene Kerk in Nederland breken, en dat volgens de kennisgeving, bij missive van 2 Maart 1864, aan den burgemeester van Heerde gedaan, overeenkomstig de door den Kerke- raad en verdere mandaten der Christelijk afgescheidene gemeente te Heerde, op 13 Februari te voren afgelegde verklaring, de Kerkeraad door die kennisgeving geenszins had gebroken met de aan zijne zorg toevertrouwde afgescheidene gemeente van Heerde, en dat zoodanige bedoeling om zich van de gemeente af te scheiden, welke niet in de meergemelde missive van 1 Februari 1864 ligt opgesloten, aan de schrijvers der missive tegen hunne uitdrukkelijke verklaring aan, niet kan worden toegescreven; enz.

En wat het tweede punt raakt, sprak de rechtbank zich in dezer voege uit:

Overwegende, dat hieruit volgt, dat de Chris- telijk afgescheidene gemeente van Heerde niet als een onderdeel van het Christelijk afge- scheiden Kerkgenootschap, maar als eene op zich zelf staande gemeente is toegelaten, dat er ook later geene verplichting voor die gemeente tot eene vereeniging met dat Kerkge- nootschap is ontstaan, doch dat de toetreding

tot dat Kerkgenootschap eene geheel vrijwillige daad van die gemeente is, terwijl, daar niet blijkt van eenige door de gemeente op zich genomen verplichting om voor altoos, of gedurende eenen bepaalden tijd, met het Kerk- genootschap, aan hetwelk dezelve zich vrijwil- lig had aangesloten vereenigd te blijven, die gemeente de vrijheid behield dat Kerkgeno-otschap weer te verlaten;

Overwegende, dat dientengevolge het ver- laten van het Kerkgenootschap geen invloed konde uitoefenen op het bestaan der gemeente als zoodanig, maar deze in alle overige opzich- ten dezelfde bleef als vroeger, en derhalve de bestuurders der gemeente door het verlaten van het Kerkgenootschap te weeg te brengen, geenerlei wijziging in hunne eigene betrekking tot de gemeente veroorzaakt;

Overwegende, dat derhalve de vacaturen in den Kerkeraad te Heerde, door welker vervul- ling de eischen beweren de door hen aange- noemde qualiteit te hebben verkregen, nimmer zijn ontstaan, en zij derhalve, zonder dat het noodig is in eenig onderzoek te treden, of de eischen op wettige wijze tot leden van den Kerkeraad zouden zijn benoemd, geacht moeten worden de qualiteit, waarin zij optreden, niet te berispen; enz.

De gewichtige beteekenis van deze beide uitspraken, vooral waar ze van de Arn- hemsche rechtbank kwamen, springt terstond in het oog; ook al zij er volledigheidshalve bij opgemerkt, dat de invoering van het Reglement van 1869/70 toen nog niet had plaats gehad.

Het was in 1865.

Het geheele vonnis beslaat elf bladzijden, en is te vinden in het *Rechtsgeleerd Bijblad van De Geer en Boneval Faure*, XV deel p. 548—559.

Ambt der geloovigen (8).

De Synodale Hierarchen, die de onvoor- zichtigheid begingen, om het „ambt der geloovigen“ te loochenen; en met name de ambtelijke roeping der geloovigen ont- kenden, om c. q. de regeringsrecht der kerk op andere personen te leggen, door het aanwijzen van broederen voor een nieuwen kerkeraad, komen nu in een pijllijk geval.

Ze kunnen thans niet langer voorwenden, dat dit „ambt der geloovigen“ en de be- noeming krachtens dit ambt van een tegen- kerkeraad, een uitvinding en verzinzel van den dommen doleerenden hoop is. Immers hun is nu aangeetoond, dat de kerken in Doleantie ten deze niets anders deden, dan stipt en strikt het advies volgen van den kundigsten en geheel eenigen kenner van ons Gereformeerd kerkrecht, den godzali- gen en ingeleerden Gijbertus Voetius; een man die op de Synode van Dordt in 1618 zitting had; die de doleerende kerken van zijn tijd gekend had; en die dit zijn ge- voelen destijds openlijk leeraarde en in geschriften verbreide, zonder dat een enig theoloog van naam er in den gulden tijd onzer vaderen tegen is opgekomen.

Gijbertus Voetius, de godgeleerde van zijn tijd, de grootste godgeleerde, dien onze Gereformeerde kerken na Dordt bezeten hebben, en die met zijn atlantische werk- kracht meer deed dan al de anderen saam; die Cartesius en Coccejus saam versloeg; en die aan een Gereformeerde Universiteit de grondslagen voor onze universitaire op- leiding gelegd heeft, hij, en niemand min- der dan hij, heeft het beginsel, uitgangspunt en gedrag der Doleerenden als stipt en strikt Gereformeerd geijkt en bezogeld.

Iets waaruit men nu eens zinnig kan, op wat doolpaden zij verloopden, die aan de Vrije Universiteit, *omdat ze ditzelfde Kerkrecht leeraart*, den rug toekeerden. Wat toch anders openbaarden ze hiermee dan of hun eigen onwetendheid of hun eigen on- gereformeerdeheid?

Tot bes broederen, tie te gaan lijken weg die onder bleven; en om ook die thans datz Hien te doen e ze tegen daarom in de Macht delijk aan Gijbertus kerkelijke leeraaren e zelve.

Op de e de kerkelij uitwendige meente, al plaats verg gemeente uit zich z lijke opdra Heere en wijze, waa macht in geleed is, i geloovigen, instituut, o deratief a de geloovi deze zicht zijn zij het de macht den bekem dat consen formatie u die formati danig voor

Deze nu als K door de g kerkelijke i Voetius in h, deels a vrenden, de de leere dus gaat h Heilige Se

In de dagen der Hervorming hebben onze vaderen dan ook uitsluitend wel ge- voed, dat hier de schoen wrong, en in een zijner eerste schritten waarmee Luther de Reformatie inzette, „De vrijheid van een Christenmens“ zette hij daarom uitdruk- kelijk het pleit op, om het „ambt der ge- loovigen“ tegen het beweerde absolute ambt der leeraars te verdedigen. Het „al- gemeene priesterschap der geloovigen“, dat Rome zoo zorgvuldig gebalsemd en als nummie ingewikkeld had, rukte Luther toen en later met één magtige greep uit die ban- den des doods los, en predikte voor de ooren van het verbaasde Europa, weer de gulden en heetlijke waarheid, dat de geloovigen niet eerst door het kanaal en den trechter van hun priester of leeraar Gods Woord ontvingen, maar Gods Woord in de Heilige Schrift zelve bezaten, en zelve roeping en ambtelijke verplichting hadden om desnoods tegen hun leeraar of priester voor de rech- ten van dat Woord op te komen; moest